

СВИТЪК II.
ДОКЛАД ОТНОСНО ПРОУЧВАНЕТО НА
РИБИТЕ В РЕЗЕРВАТ „Чамджа“

ОТ

Доц. д-р Лъчезар Пехливанов, гл. асист. д-р Милена Павлова

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЗЕРВАТ „ЧАМДЖА“

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.15. ФАУНА

1.15.2. Риби

Доц. д-р Лъчезар Пехливанов, гл. асист. д-р Милена Павлова

На територията на резерват „Чамджа“ не протичат постоянни реки. За целите на настоящия План е извършено ихтиологично проучване на р. Дамлъ дере, която е единствената значима река близо до резервата. Проучването е извършено в най-близкия до границите на резервата речен участък чрез пробонабиране с електрически ток, съгласно БДС EN 14011.

В проучения участък от р. Дамлъ дере под водохващането ихтиофауна отсъства. В участъка над водохващането е представен само един вид – балканска (речна) пъстърва *Salmo trutta fario*. Видът няма консервационен статус. Заедно с това, обаче, той е важен структурен и функционален компонент в екосистемите на планинските реки.

Установена е средна популационна плътност (около 853 инд./ха) на пъстървата, но общата биомаса е изключително ниска (0,03 кг/ха). Видът е представен само от 0+ риби с размери 4-5 см. Според информация, получена от персонала на водохващането, най-вероятно присъствието на тези малки рибки е резултат от зарибяване, извършено предишния ден.

Популацията на балканската пъстърва в участъка от р. Дамлъ дере близо до ПР се поддържа главно чрез изкуствено зарибяване. Няма обаче данни, които биха позволили да се оцени оцеляемостта на зарибителния материал и крайния резултат от извършваните зарибявания.

Заплахи и ограничаващи фактори за популацията на балканска (речна) пъстърва в р. Дамлъ дере, са: съществуващото водохващане, което е непреодолима преграда за миграции на риби и в двете посоки, както и значителната сезонна вариабилност на речния отток със силно изразено лятно-есенно маловодие и периодични поройни явления.

Препоръчителни мерки за подобряване на състоянието :

- Оборудване на съществуващото водохващане с рибен проход;
- Осъществяване на планово зарибяване в подходящи места с последващ ихтиологичен мониторинг;
- Изграждане на рибни прагове в подходящи места.

Резерват „Чамджа“

Анализ на съществуващите информационни източници и бази данни

| № | Документ | Обхват | Слабости/Липси |
|---|---|-----------------------|---|
| 1 | Сакалян М. (отг. редактор) Биологично разнообразие в Национален Парк | НП „Централен Балкан“ | Липсват количествени данни за популацията на пъстървата; липсват данни конкретно за р. Дамлъ дере |

| | | | |
|---|--|---|---|
| | „Централен Балкан“. USAID, 1999: 635 с. | | |
| 2 | План за управление на НП „Централен Балкан“ 2001-2010 | НП „Централен Балкан“ | Липсват количествени данни за популацията на пъстървата; липсват данни конкретно за р. Дамлъ дере |
| 3 | Стандартен Натура 2000 формуляр | 33 „Централен Балкан“ BG0000494 | Липсват данни за балканската пъстърва <i>Salmo trutta fario</i> |
| 4 | Стандартен Натура 2000 формуляр | 33 „Централен Балкан - буфер“ BG0001493 | Липсват данни за балканската пъстърва <i>Salmo trutta fario</i> |
| 5 | Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – Фаза I | 33 „Централен Балкан“ BG0000494 | Липсват данни за балканската пъстърва <i>Salmo trutta fario</i> |
| 6 | Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – Фаза I | 33 „Централен Балкан - буфер“ BG0001493 | Липсват данни за балканската пъстърва <i>Salmo trutta fario</i> |

| Брой видове и богатство на таксоните | Брой видове с природозащитен статус | Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки | Пропуски в познанията |
|--------------------------------------|-------------------------------------|--|--|
| 1 вид | - | Балканска пъстърва (<i>Salmo trutta fario</i>) | Липсва достатъчно информация за оценка на тенденциите в развитието на популацията и влиянието на различни фактори. Няма данни за резултатите от зарибяванията. Единствените количествени данни |

| | | | |
|--|--|--|--------------------------------|
| | | | са от проучването през 2014 г. |
|--|--|--|--------------------------------|

1.21.ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА.

Уязвимост

| ФАУНА | |
|--|----------------------|
| Вид/Група: | Безгръбначни |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от мерки | |
| | |
| Вид/Група: | Риби |
| Степен: | Висока |
| Причини и основания | |
| Силно изменчив режим на оттока – силно изразено лятно-есенно маловодие и поройни явления; преграждане на реката от водохващане | |
| Необходимост от мерки | |
| Оборудване на водохващането с рибен проход; изграждане на рибни прагове; регулярно зарибяване | |
| Вид/Група: | Земноводни и влечуги |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от мерки | |
| | |
| Вид/Група: | Птици |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от мерки | |
| | |
| Вид/Група: | Бозайници |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от мерки | |

| |
|--|
| |
|--|

Рядкост

| ФАУНА | |
|---|----------------------|
| Вид/Група: | Безгръбначни |
| Степен: | |
| Значение | |
| Причини и основания | |
| | |
| Негативни тенденции | |
| | |
| Вид/Група: | Риби |
| Степен: | Ниска |
| Значение | Ниска |
| Причини и основания | |
| По естествени причини липсват редки, реликтни и ендемични видове. Балканската (речна) пъстърва е широко разпространен, обикновен вид в световен, европейски, национален и локален мащаб | |
| Негативни тенденции | |
| | |
| Вид/Група: | Земноводни и влечуги |
| Степен: | |
| Значение | |
| Причини и основания | |
| | |
| Негативни тенденции | |
| | |
| Вид/Група: | Птици |
| Степен: | |
| Значение | |
| Причини и основания | |
| | |
| Негативни тенденции | |
| | |
| Вид/Група: | Бозайници |

| | |
|----------------------------|--|
| Степен: | |
| Значение | |
| Причини и основания | |
| | |
| Негативни тенденции | |
| | |

Естественост

| | |
|--|-----------------------------|
| ФАУНА | |
| Вид/Група: | Безгръбначни |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Вид/Група: | Риби |
| Степен: | средна |
| Причини и основания | |
| Екосистемата на р. Дамлъ дере е повлияна/модифицирана от изграденото водохващане. Съставът на ихтиофауната е естествен за този тип реки в България. Липсват чужди и инвазивни видове, макар че популацията на балканската пъстърва се поддържа главно чрез зарибяване. | |
| Вид/Група: | Земноводни и влечуги |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Вид/Група: | Птици |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Вид/Група: | Бозайници |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |

Типичност

| |
|--------------|
| ФАУНА |
|--------------|

| | |
|--|-----------------------------|
| Вид/Група: | Безгръбначни |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Вид/Група: | Риби |
| Степен: | средна |
| Причини и основания | |
| Река Дамлъ дере е типично местообитание на балканската пъстърва, но речната екосистема е дълготрайно повлияна от съществуващото водохващане. Значението на ПР е слабо и косвено, тъй като реката е извън границите му. | |
| Вид/Група: | Земноводни и влечуги |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Вид/Група: | Птици |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Вид/Група: | Бозайници |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |

Размери

| | |
|---|---------------------|
| ФАУНА | |
| Вид/Група: | Безгръбначни |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от промяна в границите на резервата | |
| | |
| Вид/Група: | Риби |
| Степен: | ниско |

| | |
|--|-----------------------------|
| Причини и основания | |
| Единствената река в района, Дамлъ дере, е извън границите на ПР. Незначителен участък от реката граничи с ПР. | |
| Необходимост от промяна в границите на резервата | |
| Включването на речния участък в границите на ПР ще има малък ефект върху популацията на пъстървата, тъй като няма да повлияе върху лимитиращите фактори за вида. | |
| Вид/Група: | Земноводни и влечуги |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от промяна в границите на резервата | |
| | |
| Вид/Група: | Птици |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от промяна в границите на резервата | |
| | |
| Вид/Група: | Бозайници |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от промяна в границите на резервата | |
| | |

Биологично разнообразие и консервационно значение

| | |
|---|---------------------|
| ФАУНА | |
| Вид/Група: | Безгръбначни |
| Степен: | |
| Значение | |
| Причини и основания | |
| | |
| Вид/Група: | Риби |
| Степен: | ниско |
| Значение | ниско |
| Причини и основания | |
| Липсват приоритетни за опазване видове. Площта на ЗТ е незначителна в национален и международен | |

| | |
|---|-----------------------------|
| план по отношение на балканската пъстърва | |
| Вид/Група: | Земноводни и влечуги |
| Степен: | |
| Значение | |
| Причини и основания | |
| | |
| Вид/Група: | Птици |
| Степен: | |
| Значение | |
| Причини и основания | |
| | |
| Вид/Група: | Бозайници |
| Степен: | |
| Значение | |
| Причини и основания | |
| | |

Стабилност и нестабилност

| | |
|---|-----------------------------|
| ФАУНА | |
| Вид/Група: | Безгръбначни |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от мерки | |
| | |
| Вид/Група: | Риби |
| Степен: | висока |
| Причини и основания | |
| Много ниска плътност на популацията на балканска пъстърва, поради естествени причини (силно изменчив режим на оттока) и антропогенен натиск (преграждане на реката) | |
| Необходимост от мерки | |
| Изграждане на рибен проход на водохващането; регулярно зарибяване | |
| Вид/Група: | Земноводни и влечуги |
| Степен: | |
| Причини и основания | |

| | |
|-----------------------|-----------|
| | |
| Необходимост от мерки | |
| | |
| Вид/Група: | Птици |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от мерки | |
| | |
| Вид/Група: | Бозайници |
| Степен: | |
| Причини и основания | |
| | |
| Необходимост от мерки | |
| | |

ЧАСТ 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

Анализ на заплахите и представяне на препоръки за природозащитни мерки към плана за управление.

| ЗАПЛАХА | ВЪЗДЕЙСТВИЕ | ЗАСЕГНАТИ ОБЕКТИ, МЕСТООБИТАНИЯ, ВИДОВЕ | МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ |
|---|--|--|-----------------------------|
| Силно вариабелен речен отток - маловодия и поройни явления (естествена заплаха) | Дестабилизиране на речните местообитания; ограничаване площта на местообитанията и влошаване качеството на средата | Балканска пъстърва <i>Salmo trutta fario</i> | Изграждане на рибни прагове |
| Преграждане на реката (антропогенна) | Нарушаване на миграционния цикъл и фрагментиране на популацията | Балканска пъстърва <i>Salmo trutta fario</i> | Изграждане на рибен проход |